Wegwijs in de Jeugdwet

mr. W.M.B. Elferink

Wegwijs in de Jeugdwet

Juridische wegwijzer van hulpvraag naar hulpverlening

Zesde druk, augustus 2026
© Berghauser Pont Publishing, Amsterdam, 2026

www.berghauserpont.nl
ISBN: 9789493376267
NUR: 823

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
No parts of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

Voorwoord

De Jeugdwet is inmiddels meer dan tien jaar in werking, maar de ontwikkelingen in beleid, wetgeving en jurisprudentie zijn nog in volle gang. De gemeenten ervaren problemen in de uitvoering en in de financiën. De instellingen zien zich geconfronteerd met veel bureaucratie en jeugdigen en hun ouders hebben soms het gevoel van het kastje naar de muur gestuurd te worden.Veel juridische kwesties zijn in de jurisprudentie nog niet uitgewerkt. Lang niet alle uitspraken van rechtbanken zijn gepubliceerd en de Centrale Raad van Beroep doet slechts mondjesmaat uitspraken op het gebied van de Jeugdwet, vaak toegesneden op de casus, en zonder werkelijk richting te geven.

Nog veel is onduidelijk en er zijn, getuige ook de evaluatie van de Jeugdwet en de Hervormingsagenda jeugd, voldoende uitdagingen voor de toekomst. Het is als met de jeugdige zelf: de ontwikkeling naar volwassenheid laat op zich wachten maar er is een gestage ontwikkeling.In dit boek wordt vooral de Jeugdwet behandeld. Maar ook de wisselwerking met de Algemene wet bestuursrecht en het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek komt aan de orde. Daarbij is veel aandacht geschonken aan de parlementaire geschiedenis en de jurisprudentie, zowel van de rechtbanken als van de Centrale Raad van Beroep. Als bijlage is een overzicht met een korte beschrijving opgenomen van alle uitspraken die de Centrale Raad van Beroep in het kader van de Jeugdwet heeft gedaan vanaf de inwerkingtreding van de wet tot 1 juli 2026. In deze zesde druk is op verschillende plaatsen ten opzichte van eerdere drukken ingegaan op de mogelijkheden die de gemeente heeft om een eigen beleid te voeren. Lang niet alle mogelijkheden worden door de gemeenten ten volle benut. Aan de hand van de beslisruimte van de betreffende bestuursorganen wordt duidelijk gemaakt welke ruimte het bestuur heeft.

Op dit moment is het wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet in internetconsultatie. In dit boek is aan het eind van elk hoofdstuk, indien van toepassing, een aparte paragraaf opgenomen met de wijzigingen die uit dit wetsvoorstel voortvloeien.

W. Elferink
Hengevelde, juli 2026

Inhoudsopgave

Voorwoord **V**

1 Inleiding **1**
1.1 De totstandkoming van de Jeugdwet 1
1.2 Het vrijwillig en het gedwongen kader in het jeugdstelsel 2
1.3 De Hervormingsagenda jeugd 2023-2028 4
1.4 Belangrijke actoren in het jeugdstelsel 5
1.5 Het Kinderrechtenverdrag 6
1.5.1 Inleiding 6
1.5.2 Het kind is een zelfstandig rechtssubject 6
1.5.3 Het recht om niet gediscrimineerd te worden 7
1.5.4 Het recht om in de belangenafweging de eerste overweging te zijn 7
1.5.5 Het recht op leven, overleven en ontwikkeling 9
1.5.6 Het recht om te worden gehoord en serieus genomen te worden 9
1.5.7 De positie van ouders in het Kinderrechtenverdrag 11
1.5.8 In 5 stappen naar een beslissing in het belang van het kind 11
1.6 Nationale regels 12
1.7 De Jeugdwet en de Algemene wet bestuursrecht 13
1.8 Het wetsvoorstel 'Wet Reikwijdte Jeugdwet' 14

2 De belangrijkste begrippen uit de Jeugdwet **17**
2.1 Inleiding 17
2.2 Toeleiding, advisering en bepaling van jeugdhulp 17
2.3 Jeugdige 19
2.3.1 Begrip jeugdige 19
2.3.2 Van 0 tot 18 jaar 19
2.3.3 Van 18 tot 23 jaar: strafrecht 19
2.3.4 Van 18 tot 23 jaar: verlengde jeugdhulp 19
2.3.5 Van 18 tot 23 jaar: pleegzorg 20
2.3.6 Niet alle voorzieningen bij verlengde jeugdhulp 21
2.3.7 Jeugdige vreemdelingen 22
2.4 Ouders 22
2.4.1 Begrip ouders 22
2.4.2 De gezaghebbende ouder 23

2.4.3 De adoptiefouder 23
2.4.4 De stiefouder 23
2.4.5 De andere verzorger en opvoeder 24
2.4.6 De pleegouder 24
2.4.7 De voogd of de pleegoudervoogd 24
2.5 Jeugdhulp 25
2.5.1 Begrippen jeugdzorg en jeugdhulp 25
2.5.2 Ondersteuning van en hulp en zorg 26
2.5.3 Bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer 26
2.5.4 Persoonlijke verzorging 27
2.5.5 Hulpmiddelenzorg 27
2.5.6 Vervoer 28
2.5.7 Niet wetenschappelijk onderbouwde hulp 29
2.5.8 Gesloten jeugdhulp 30
2.5.9 Jeugdhulp aan vreemdelingen 31
2.5.10 Jurisprudentie begrip jeugdhulp 32
2.6 De woonplaats 35
2.7 Problemen 36
2.7.1 Begrip problemen 36
2.7.2 Psychische problemen en stoornissen etc. van de jeugdige 36
2.7.3 Opvoedingsproblemen van de ouder 37
2.7.4 Tekort aan zelfredzaamheid 38
2.7.5 Vaststelling door het college 38
2.8 Kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering 38
2.9 Preventie 39
2.10 Plannen in de Jeugdwet 40
2.10.1 Inleiding 40
2.10.2 Het beleidsplan 40
2.10.3 Het familiegroepsplan 40
2.10.4 Het hulpverleningsplan en plan van aanpak 41
2.10.5 Het ondersteuningsplan 41
2.10.6 Het budgetplan 41
2.10.7 Beleidsregels 42
2.11 Het wetsvoorstel 'Wet Reikwijdte Jeugdwet' 42
2.11.1 Jeugdhulp 42
2.11.2 Lokaal team 43
2.11.3 De eigen kracht 43

3 Gemeentelijk beleid **45**
3.1 Inleiding 45
3.2 De wetsgeschiedenis, ruimte voor de gemeenteraad 45
3.3 Jurisprudentie, ruimte voor de gemeenteraad 47
3.4 De verplichting van de gemeenteraad om een verordening vast te stellen 48
3.5 De ruimte van het college van burgemeesters en wethouders 49
3.6 Het wetsvoorstel 'Wet Reikwijdte Jeugdwet' 51
3.6.1 Inleiding 51
3.6.2 Ruimte voor de gemeenteraad 52
3.6.3 Uitsluiten van bepaalde vormen van jeugdhulp 52
3.6.4 Ruimte voor het college 53
3.6.5 Lokale teams 54

4 Voorzieningen **55**
4.1 Inleiding 55
4.2 De norm van verantwoorde werktoedeling 56
4.3 Individuele, andere en overige voorzieningen 57
4.4 Afbakening Jeugdwet en andere wetten 58
4.4.1 Inleiding 58
4.4.2 Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 58
4.4.3 Jeugdwet en Wet langdurige zorg 59
4.4.4 Jeugdwet en Zorgverzekeringswet 60
4.4.5 Jeugdwet en Wet passend onderwijs 61
4.5 Jeugdwetvoorziening gaat toch voor 63
4.5.1 Inleiding 63
4.5.2 Meerdere oorzaken voor hetzelfde probleem 63
4.5.3 Jeugdhulpbepaling door gecertificeerde instelling of strafrechter 65
4.6 Overige voorzieningen 66
4.7 Individuele voorzieningen 66
4.8 Pleegzorgvoorzieningen 67
4.9 Beslissing over voorzieningen 68
4.10 De duur van de voorziening 70
4.11 De keuze van de voorziening 71
4.12 De omvang van de voorziening 73
4.13 Het wetsvoorstel 'Wet Reikwijdte Jeugdwet' 74
4.13.1 Inleiding 74
4.13.2 De duur van de voorzieningen 74

5 De toegang tot de jeugdhulp 77
5.1 Inleiding 77
5.2 Toegang via Veilig Thuis? 77
5.3 Toegang via de huisarts, de jeugdarts of de medisch specialist 78
5.4 Toegang via de gecertificeerde instelling, de kinderbeschermingsmaatregel 81
5.5 Toegang via de gecertificeerde instelling, de jeugdreclassering 84
5.6 Toegang via de civiele rechter 85
5.7 Toegang via de gemeente 86
5.8 Het wetsvoorstel 'Wet Reikwijdte Jeugdwet' 87
5.8.1 Toegang via de medische verwijzers 87
5.8.2 Toegang via de gecertificeerde instelling 88
5.8.3 Toegang via de gemeente 88

6 De procedure om te komen tot een verleningsbesluit 89
6.1 Inleiding 89
6.2 Het besluit 89
6.2.1 Begrip besluit 89
6.2.2 Wanneer is sprake van een besluit? 90
6.2.3 Delegatie en mandaat 94
6.3 De belanghebbende 95
6.3.1 Begrip belanghebbende 95
6.3.2 De juridische ouder in de zin van de Jeugdwet 96
6.3.3 De ouder zonder gezag 96
6.3.4 De biologische ouder 98
6.3.5 De pleegouder en pleegouder-voogd 99
6.3.6 De jeugdige 99
6.3.7 De jeugdhulpaanbieder 99
6.4 De aanvraagprocedure volgens de Algemene wet bestuursrecht 101
6.5 De aanvraagprocedure à la Wmo 104
6.6 Wie kan een aanvraag indienen? 106
6.6.1 Inleiding 106
6.6.2 De gezaghebbende ouders 106
6.6.3 De jeugdige 107
6.6.4 Het daadwerkelijk inzetten van de jeugdhulp 107
6.6.5 Toestemming van jeugdigen jonger en ouder dan 16 jaar 107
6.6.6 Aanvraag en toestemming niet verwarren 109
6.6.7 Wat houdt de aanvraag in? 110
6.7 Besluitvorming 111
6.8 De bekendmaking van het besluit 112

6.9 De ingangsdatum van de voorziening 113
6.9.1 Inleiding 113
6.9.2 Ingangsdatum bepaald in de gemeentelijke verordening 114
6.9.3 Ingangsdatum bij primair besluit 114
6.9.4 Ingangsdatum in besluit op bezwaar of na (hoger) beroep 115
6.10 Schadevergoeding wegens niet tijdig beslissen 115
6.11 Resultaatgericht beschikken 116
6.12 Beschikkingsvrij of beschikkingsarm werken 117
6.13 Het wetsvoorstel 'Wet Reikwijdte Jeugdwet' 117
6.13.1 Gewijzigde aanvraagprocedure 117
6.13.2 Resultaatgericht beschikken 118
6.13.3 Beschikkingsvrij of beschikkingsarm werken 119

7 De eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen 121
7.1 Inleiding 121
7.2 Jeugdwet en eigen kracht 121
7.3 Het Burgerlijk Wetboek en eigen kracht 122
7.4 De parlementaire geschiedenis Jeugdwet en eigen kracht 123
7.5 Internationale verdragen, Jeugdwet en eigen kracht 126
7.6 De gemeentelijke verordening jeugdhulp en eigen kracht 127
7.7 Gebruikelijke en bovengebruikelijke hulp 128
7.8 Financiële draagkracht en eigen kracht 132
7.9 Een verordening die de eigen kracht juist regelt 135
7.10 Het wetsvoorstel 'Wet Reikwijdte Jeugdwet' 137
7.10.1 Inleiding 137
7.10.2 Gebruikelijke en bovengebruikelijke hulp 138
7.10.3 De bepaling van de eigen kracht 139
7.10.4 Financiële draagkracht en eigen kracht 140

8 Het onderzoek 143
8.1 Inleiding 143
8.2 Artikel 2.3 Jeugdwet nader beschouwd 143
8.3 De in te zetten deskundigheid 143
8.4 Toetsing van deskundigheid door het college 144
8.4.1 De vergewisplicht 144
8.4.2 De vraagstelling 145
8.4.3 De hoedanigheid van de adviseur 145
8.4.4 De totstandkoming van het advies 146
8.4.5 De inhoud van het advies 147
8.4.6 Twijfel aan het advies en contra-expertise 147
8.4.7 Contra-expertise door de rechter 148

8.5 Het stappenplan voor het onderzoek 150
8.5.1 Stappenplan 150
8.5.2 De vaststelling van de hulpvraag 150
8.5.3 De vaststelling van de problemen 151
8.5.4 De vaststelling van de noodzakelijke hulp naar aard en omvang 152
8.5.5 De eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen 153
8.5.6 De vaststelling van de voorziening voor jeugdhulp 154
8.6 Ook stappenplan bij 'overige voorzieningen'? 154
8.7 De medewerkingsverplichting 155
8.8 Het wetsvoorstel 'Wet Reikwijdte Jeugdwet' 159
8.8.1 Inleiding 159
8.8.2 Het stappenplan voor het onderzoek 159
8.8.3 De vaststelling van aanvullende jeugdhulp 160

9 Het persoonsgebonden budget 161
9.1 Inleiding 161
9.2 De voorwaarden voor het verstrekken van een persoonsgebonden budget 161
9.2.1 Inleiding 161
9.2.2 Het trekkingsrecht 161
9.2.3 Bekwaamheid 165
9.2.4 De motivering 166
9.2.5 Kwaliteit 169
9.2.6 Het budgetplan 170
9.3 De gronden voor het weigeren van een persoonsgebonden budget 171
9.3.1 Inleiding 171
9.3.2 Kosten van derden zijn hoger 172
9.3.3 Eerdere herziening of intrekking 173
9.4 Een persoonsgebonden budget voor de inzet van het sociaal netwerk 173
9.4.1 Inleiding 173
9.4.2 Begrenzing van de hulp binnen het sociaal netwerk 174
9.4.3 Hulp in het sociale netwerk is doelmatiger 176
9.4.4 Hulp mag niet leiden tot overbelasting 177
9.4.5 Bekwaamheidseis en sociaal netwerk 177
9.4.6 Beperking van de reikwijdte 178
9.5 Het tarief 179
9.5.1 Inleiding 179

9.5.2 Is delegatie van regelgeving over de hoogte van het tarief mogelijk? 179
9.5.3 De hoogte van het tarief 180
9.5.4 De hoogte van het tarief bij pgb sociaal netwerk 181
9.5.5 De hoogte van het tarief bij pgb sociaal netwerk bij professionele hulp 182
9.5.6 De (flexibele) inzet van het budget 183
9.5.7 Wet minimumloon en persoonsgebonden budget binnen het sociale netwerk 183

10 Toezicht en handhaving 185
10.1 Inleiding 185
10.2 Heroverweging van persoonsgebonden budget 185
10.3 Herziening en intrekking 185
10.4 Beëindiging en wijziging van het persoonsgebonden budget 188
10.5 Terugvordering en invordering 189
10.6 Toezicht en handhaving, college van burgemeester en wethouders 190
10.7 Toezicht en handhaving, inspectie gezondheidszorg en jeugd 191

11 Bezwaar, beroep, tuchtrecht en klachten 195
11.1 Inleiding 195
11.2 Wie kan bezwaar maken? 195
11.2.1 Inleiding 195
11.2.2 De jeugdige 195
11.2.3 Ouders 196
11.3 Waartegen bezwaar maken? 197
11.4 Indieningstermijn en gronden van bezwaar of beroep 198
11.5 De bezwarenprocedure 199
11.5.1 Inleiding 199
11.5.2 De hoorplicht in bezwaar 199
11.5.3 De stukken 200
11.6 Het besluit op bezwaar 200
11.7 Beroep 202
11.7.1 Inleiding 202
11.7.2 Beroep en hoger beroep 202
11.7.3 Procesbelang 204
11.7.4 De toetsing door de bestuursrechter 206
11.7.5 Het indienen van nieuwe gronden of bewijsmiddelen 209
11.7.6 De voorlopige voorziening 211
11.7.7 Herziening 213

11.8 De klachtenprocedure 214
11.8.1 Inleiding 214
11.8.2 Het klachtrecht op grond van de Algemene wet bestuursrecht 214
11.8.3 Het klachtrecht op grond van de Jeugdwet 215
11.8.4 Het tuchtrecht 215
11.8.5 De kinderombudsman 216

12 Kinderbescherming, familierechtelijke aspecten en bijzondere wetten 217
12.1 Inleiding 217
12.2 Kinderbescherming 217
12.2.1 Inleiding 217
12.2.2 De ondertoezichtstelling 218
12.2.3 De voorlopige ondertoezichtstelling 221
12.2.4 De uithuisplaatsing 222
12.2.5 De opname in een gesloten accommodatie 222
12.2.6 De gezagsbeëindiging 224
12.3 Familierechtelijke aspecten 225
12.3.1 Inleiding 225
12.3.2 Geschillen omtrent de uitoefening van het gezag 225
12.3.3 Geschillen over het gezag 226
12.3.4 Hoofdverblijf, omgang en informatie 227
12.3.5 Echtscheiding 229
12.4 De jeugdige en de verplichte gezondheidszorg 230
12.4.1 Inleiding 230
12.4.2 De Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg 230
12.4.3 Wet zorg en dwang 231

Bijlage: samenvatting jurisprudentie Centrale Raad van Beroep tot 1 juli 2026 233

Trefwoordenregister 263